

4. KOULULAISAUTONKULJETTAJAN TEHTÄVÄ

Kuljettaja toimii esimerkkinä

Kuljettaja vaikuttaa omalla toiminnallaan siihen, miten koulumatka sujuu ja kuinka lapset ja nuoret matkan kokevat. Kuljettajan roolina on toimia myös kasvattajana, joka omalla toiminnallaan ja esimerkillään ohjaa oppilaita turvalliseen liikennekäyttäytymiseen. Kuljettajalta odotetaan sitä, että hän toimii esimerkillisesti aikuisena ja on hyvä malli ja samaistumiskohde lapsille.

Kuljettaja vaikuttaa omalla toiminnallaan lasten käyttäytymiseen ja tapaan toimia koulumatkan aikana. Molemminpuolinen tervehtiminen aina kohdattaessa luo matkalle mukavan tunnelman ja on osa tapakasvatusta. Ystävällinen puhetapa, johdonmukainen yhteisistä säännöistä kiinni pitäminen sekä jämäkkä puuttuminen häiritsevään käyttäytymiseen matkan aikana luovat turvallista ilmapiiriä.

Turvallisuus on avainasemassa

Koulumatkoilla, niin kuin muuallakin liikenteessä, tärkeintä on huolehtia matkan turvallisuudesta. Joskus liikenneolosuhteet ovat sellaiset, ettei suunniteltuja reittejä pystytä liikennöimään tai että aikataulussa pysyminen ei ole mahdollista. Kuljettajan vastuulla on huomioida keliolosuhteet. Kuljettajalla on oltava tiedossa myös toimintatavat poikkeuksellisissa tilanteissa toimimiseen ja ohjeistus siihen, miten esimerkiksi kuljetuksen mahdollisesta myöhästymisestä tiedotetaan koulua.

Kuljettaja ei kykene keskittymään ajamiseen, ellei hän saa ajaa rauhassa. Lapsille on hyvä kertoa, että ajorauha on välttämätöntä matkanteon turvallisuuden, sujuvuuden ja viihtyvyyden vuoksi. Minäkäänlaista oppilaiden keskinäistä kiusaamista tai häirintää ei tule hyväksyä. Aikuisen toiminta tilanteessa, jossa jotakin lasta kiusataan tai kohdellaan loukkaavasti, on erittäin merkityksellistä. Kuljettajan tulee viestittää omalla toiminnallaan, ettei toisen loukkaava kohtelu ja kiusaaminen ole missään tilanteessa sallittua.

Ensimmäisillä kuljetuskerroilla on syytä sopia yhdessä noudatettavista periaatteista. Ongelmat ratkaistaan yhteisellä keskustelulla. Kuljettajan on hyvä tiedostaa, että lapsen levottoman ja häiritsevän käyttäytymisen syyt voivat olla moninaisia. Ne voivat liittyä esimerkiksi pitkään koulupäivään tai -matkaan, lasten keskinäisiin suhteisiin, lasten kotioloihin tai tuen tarpeisiin. Mikäli oppilaat ovat jatkuvasti levottomia tai käyttäytyvät häiritsevästi, on asia syytä ottaa puheeksi koulun ja huoltajien kanssa ja pyrkiä selvittämään taustalla olevia syitä ja etsiä ratkaisuja niihin.

Koulukuljetuksen yhteiset säännöt

Koulukuljetuksissa saadaan paras lopputulos yhteistyöllä opetusjärjestäjän, koulun, liikennöitsijöiden ja koululaisautonkuljettajien sekä kotien välillä. Hyvä käytäntö on, että lukuvuoden alussa järjestetään tilaisuus, jossa ovat mukana koulun edustaja, liikennöitsijät ja koulukuljetuksia ajavat kuljettajat sekä koulukuljetuksia käyttävien oppilaiden huoltajat. Tilaisuudessa käydään läpi yhteiset pelisäännöt,

joita kuljetuksissa noudatetaan. Tilaisuudessa on hyvä käsitellä myös viestintää ja tiedonkulkua oppilaiden, kuljettajan, huoltajien ja koulun välillä.

Koulussa ja kotona lasten ja nuorten kanssa on hyvä keskustella, miten koulukuljetusten aikana käyttäydytään, miksi tiettyjä sääntöjä on olemassa ja mitä häiriökäyttäytymisestä taksissa tai linja-autossa voi seurata. Oppilaille on kerrottava, että kuljettajan ohjeita on tärkeää noudattaa turvallisuuden takia.

Kiusaamistilanteet ja niihin puuttuminen

Perusopetuslain 29 §:n 7 momentin mukaan koulun opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta niihin syyllistyneen ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Lain velvoitteen lisäksi kaikilla aikuisilla on moraalinen velvollisuus puuttua havaitsemiinsa kiusaamistilanteisiin.

Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, millä tavoin koululaisautonkuljettajaa tai liikennöitsijää ohjeistetaan ilmoittamaan mahdollisista kuljetusten aikana tapahtuvista kiusaamis- tai muista häiriötilanteista, esimerkiksi kunkin koulun koulukuljetusvastaavalle. Koulun järjestyssääntöjä ei sovelleta koulumatkoilla, eikä koulumatkoilla tapahtuneista teoista voida määrätä perusopetuslaissa säädettyjä kurinpidollisia seuraamuksia. Rikosoikeudellinen ja vahingonkorvausoikeudellinen vastuu voi tulla kyseeseen koulumatkalla tapahtuneesta teosta.